

Minister van Uniezaken en Overzeese Rijksdelen (Van Maarseveen) aan hoge commissaris te Djakarta (Hirschfeld), 11 jan. 1950

Omtrent de actie Westerling is hier het volgende bekend:

Op 8 December 1949 heeft de Inspecteur van politie J.M. Verbrugh te Batavia een rapport uitgebracht over de Angkatan Perang Ratu Adil-beweging in de Pasundan.

Uit dit rapport blijkt het volgende:

De eerste berichten over de APRA-beweging onder leiding van Westerling kwamen begin November 1949 binnen. Volgens een bericht zouden op 30 November 8 trucks met ongewapende APRA-aanhangers uit het gebouw van de PRI-Kemanusiaan te Bandung zijn vertrokken naar Sumedang. Van de Patih R.D. Sadeli te Sumedang werd vernomen dat in zijn gebied 2 bataljons APRA geconcentreerd waren onder leiding van Toto Suherman, oud-TNI-officier, oud Nefis-medewerker. Wapens en fourage werden uit Bandung verschaft door de staf van Kapt. Westerling. In het Sumedangse klaagde de bevolking over de heffingen door de TNI. De APRA-commandant Suherman gelastte de TNI-commandant hiermede op te houden, hetgeen gebeurde. Bovendien herstelde Suherman de Assistent-Wedana te Situredja in de uitoefening van zijn bestuurstaak welke de TNI hem te voren onmogelijk had gemaakt. De APRA betaalt voor alle leveranties welke de bevolking haar doet. Onder de aanhangers van de APRA zou men aantreffen:

- A. De totaal verarmde teruggekeerde evacu es uit het binnenland;
- B. Leden van organisaties die zich met de TNI niet kunnen verenigen - let wel hiermede wordt slechts het Sundanese element bedoeld;
- C. Ex-TNI-leden (Sundanezen);
- D. Gewezen BB-ambtenaren;
- E. Gewezen KNIL-militairen.

Bij de APRA zouden zijn *aangesloten*:

- A. De divisie Bambu Runtjing;
- B. Lasjkar Rakjat;
- C. Pemuda Patriot-Perdjuangan;
- D. Brigade Waspada;
- E. Samber Njawa;
- F. Pusaka;
- G. Pasukan Hutagalung;
- H. Trip;
- I. Pasukan Naruman;
- J. Bataljon Suriakantjana onder Surjana;

De brigade Tjitarum onder Djajengrono zou in principe ook reeds accoord zijn gegaan met de APRA. Behalve in Priangen heeft deze organisatie ook vertakkingen in Cheribon onder Kapitein Ribut, in Krawang, onder Kapitein Suarmo van de SP 88, in Djakarta en verder in Tjiandjur en Sukabumi.

Tot voor kort zou ook in Situredja geconcentreerd zijn de Bambu Runtjing uit Lembang, Segalaherang en Tjikalong Wetan. Het ligt in de bedoeling van de APRA om in het belang van het volk overal subdetachementen op te richten zoals in Tjihaurgeulis, Tjitjadas, Udjungberung, TG Kerta, Rantja Kalong Buah Dua, Wado, Tjimahi, Batudjadar en Thililin, elk staande onder commando van een onderluitenant die tevens tot taak zal hebben om, door contact met de plaatselijke BB-ambtenaren op te nemen, in elke dessa de 'Tentara Keamanan Dessa' (TKD) op te richten ter sterkte van 60 Pemuda's per dessa. De doelstellingen van de APRA lijken onschuldig. Zij zegt ondermeer de status van de Negara Pasundan te zullen handhaven en zij wordt daarom waarschijnlijk financieel door prominente voorstanders van deze Negara gesteund. Zij zou ook de

bezetting van Bandung door de TNI hebben willen voorkomen. Ook beweert men dat Chinese kapitalisten haar steunen. Tussen Kapitein Westerling en de Amerikaanse militaire attaché Malloy te Bandung bestaat innig contact. Eveneens bestaat thans een druk contact tussen Westerling en de Hr. Suriakartalegawa. Dit contact moet voorlopig worden gezien als een 'verzoeningspoging' van Westerling om het geschil dat thans tussen de Hr. Suriakartalegawa en de Hr. Michain Dendawidjaja (PRI Kemanusiaan) in het reine te brengen. Het nuttig effect hiervan zal vermoedelijk zijn de PIP (Persatuan Indonesia Pasundan) de jeudstorm van de PRP ter sterkte van circa 400 man welke thans onder leiding van Isja Suriakartalegawa de DI te Garut, Tasikmalaja en Tjiamis bestrijdt bij de APRA te doen onderbrengen. Het verkrijgen van gegevens omtrent de APRA werd bemoeilijkt doordat

1. elk lid van de TKD voor de toetreding eerst beëdigd wordt,
2. elke door de commandant gegeven instructie geheim dient te worden gehouden,
3. terwijl een ieder -aldus de passages uit de 'doelstellingen' - zich dient te onthouden van het stellen van vragen 'wie of wat de leden van de organisatie zijn', teneinde zoveel mogelijk neutraal te kunnen blijven.

Het rapport besluit met de mededeling dat verscheidene TNI-commandanten in het veld thans persoonlijk onder de bevolking propaganda maken voor de oprichting van een APRA-beweging. Als voorbeeld hiervan kan worden aangehaald de TNI-Kapitein Komir van Tjedaangampar en Wade. Tot zover de summier inhoud van bedoeld rapport.

In aansluiting op het bovenstaande zij nog vermeld dat hier te lande een zekere Drs. Thiessen vertoeft. Deze is in 1906 in Indonesië geboren, heeft tijdens de Japanse bezetting met de Japanners gecollaboreerd en zich na de bevrijding daarvan weten vrij te pleiten doordien hij beweert dubbel spel gespeeld te hebben. Hij is thans agitator voor Rijkseenheid en reist telkens op en neer van en naar Indonesië. Hij zou zich hebben uitgelaten dat een groep van 60.000 man klaar zou staan om erop los te slaan en zou op zoek zijn naar geheime radioverbindingen met Indonesië.

De hoofdfiguren van Rijkseenheid (Gerbrandy, Helfrich en Gerretson) zouden niets met het geval Westerling willen te doen hebben, maar kleinere figuren uit de Rijkseenheid zouden hiervoor wel belangstelling tonen. Ik meen U bovenstaande inlichtingen te moeten verstrekken om u zo goed mogelijk te informeren en opdat U in overleg kunt treden met de CLG, opdat deze de uiterste waakzaamheid betracht teneinde te voorkomen dat Nederlandse militairen in opspraak raken door de hoogst betreurenswaardige affaire Westerling.